

# Spis treści

|                                       |    |
|---------------------------------------|----|
| Przedmowa . . . . .                   | 13 |
| Prolog . . . . .                      | 15 |
| Historia muzyki jako nauka . . . . .  | 15 |
| Periodyzacja dziejów muzyki . . . . . | 16 |
| Początki muzyki . . . . .             | 17 |

## STAROŻYTNOŚĆ

|                                                           |    |
|-----------------------------------------------------------|----|
| Grecja . . . . .                                          | 23 |
| Znaczenie Grecji w obszarze kultur starożytnych . . . . . | 23 |
| System dźwiękowy i notacyjny . . . . .                    | 24 |
| Instrumenty muzyczne . . . . .                            | 27 |
| Formy i gatunki . . . . .                                 | 29 |
| Zabytki muzyczne . . . . .                                | 32 |
| Rzym . . . . .                                            | 33 |
| Izrael . . . . .                                          | 35 |
| Kultura muzyczna w innych ośrodkach . . . . .             | 37 |

## ŚREDNIOWIECZE

|                                                                                     |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Periodyzacja epoki średniowiecza. Rola Kościoła w średniowiecznej Europie . . . . . | 41 |
| Monodia średniowieczna — chorał gregoriański . . . . .                              | 44 |
| Geneza i zakres nazwy „chorał gregoriański” . . . . .                               | 44 |
| Cechy chorału gregoriańskiego . . . . .                                             | 45 |
| Msza . . . . .                                                                      | 52 |
| Oficjum . . . . .                                                                   | 54 |
| Tropy i sekwencje . . . . .                                                         | 55 |
| Dramat liturgiczny . . . . .                                                        | 57 |
| Systematyka śpiewów chorałowych . . . . .                                           | 57 |
| Muzyka świecka wczesnego średniowiecza . . . . .                                    | 60 |
| Muzyka Kościoła wschodniego . . . . .                                               | 61 |
| Początki wielogłosowości europejskiej — organum . . . . .                           | 62 |

|                                                                 |     |
|-----------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Ars antiqua</i> . . . . .                                    | 66  |
| Geneza nazwy. Ewolucja organum. Klauzula, konduktus . . . . .   | 66  |
| Początki motetu średniowiecznego . . . . .                      | 70  |
| Rozwój notacji . . . . .                                        | 72  |
| Muzyka świecka — trubadurzy i truwerzy . . . . .                | 73  |
| <i>Ars nova</i> . . . . .                                       | 76  |
| Ośrodki, twórcy, gatunki, rozwój notacji menzuralnej . . . . .  | 76  |
| Motet izorytmiczny . . . . .                                    | 78  |
| Wielogłosowa msza cykliczna . . . . .                           | 80  |
| Muzyka świecka . . . . .                                        | 81  |
| Linearyzm polifonii średniowiecznej . . . . .                   | 84  |
| Teoria muzyki w średniowieczu . . . . .                         | 86  |
| Między średniowieczem a renesansem — okres burgundzki . . . . . | 89  |
| Muzyka polska w średniowieczu . . . . .                         | 92  |
| Kultura muzyczna w Polsce pogańskiej . . . . .                  | 92  |
| W kręgu chorału gregoriańskiego . . . . .                       | 93  |
| <i>Ars antiqua</i> w muzyce polskiej . . . . .                  | 95  |
| Polska <i>ars nova</i> . . . . .                                | 100 |
| Na przełomie średniowiecza i renesansu . . . . .                | 103 |

## RENEZANS

|                                                                                                      |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| „Odrodzenie” czy nowa epoka w muzyce? Geneza nazwy epoki, granice czasowe, ośrodki, twórcy . . . . . | 113 |
| Ogólna charakterystyka epoki renesansu . . . . .                                                     | 117 |
| Muzyka religijna — podstawowe formy i najwybitniejsi twórcy . . . . .                                | 124 |
| Motet . . . . .                                                                                      | 125 |
| Msza . . . . .                                                                                       | 132 |
| Kanon . . . . .                                                                                      | 140 |
| Świecka muzyka wokalna . . . . .                                                                     | 145 |
| Pieśń . . . . .                                                                                      | 146 |
| Madrygał . . . . .                                                                                   | 152 |
| Muzyka instrumentalna . . . . .                                                                      | 160 |
| Renesans w muzyce polskiej . . . . .                                                                 | 172 |
| Polska kultura muzyczna w XVI wieku a europejski uniwersalizm sztuki . . . . .                       | 172 |
| Organizacja życia muzycznego w XVI-wiecznej Polsce . . . . .                                         | 175 |
| Teoria muzyki w 1. połowie XVI wieku . . . . .                                                       | 178 |
| Twórczość muzyczna w XVI wieku . . . . .                                                             | 180 |
| Tabulatury organowe z 1. połowy XVI wieku . . . . .                                                  | 181 |
| Msze i motety w 2. połowie XVI wieku . . . . .                                                       | 183 |
| Pieśń w 2. połowie XVI wieku . . . . .                                                               | 185 |
| Muzyka instrumentalna . . . . .                                                                      | 190 |
| Twórczość Mikołaja Zieleńskiego . . . . .                                                            | 194 |

## BAROK

|                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Geneza nazwy epoki, granice czasowe, periodyzacja . . . . .                      | 199 |
| Barokowa sztuka akompaniamentu improwizowanego — <i>basso continuo</i> . . . . . | 202 |
| Formy i gatunki barokowe . . . . .                                               | 205 |

|                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------------------|-----|
| Przemiany tonalne i temperacja stroju muzycznego . . . . .             | 209 |
| Muzyka wokally-instrumentalna . . . . .                                | 212 |
| Opera . . . . .                                                        | 212 |
| Oratorium . . . . .                                                    | 219 |
| Pasja . . . . .                                                        | 222 |
| Kantata . . . . .                                                      | 223 |
| Angielski <i>anthem</i> . . . . .                                      | 226 |
| Msza . . . . .                                                         | 227 |
| Muzyka instrumentalna . . . . .                                        | 230 |
| Rozwój instrumentarium. Nowe funkcje instrumentów. Formy, gatunki .    | 230 |
| Sonata . . . . .                                                       | 234 |
| <i>Concerto grosso</i> . . . . .                                       | 238 |
| Koncert solowy . . . . .                                               | 241 |
| Suita . . . . .                                                        | 244 |
| Wariacyjność w muzyce baroku . . . . .                                 | 246 |
| Fascynacja polifonią instrumentalną . . . . .                          | 249 |
| Dwie największe indywidualności epoki baroku — Bach i Händel . . . . . | 252 |
| Johann Sebastian Bach . . . . .                                        | 253 |
| Utwory wokally-instrumentalne . . . . .                                | 255 |
| Utwory instrumentalne . . . . .                                        | 259 |
| Georg Friedrich Händel . . . . .                                       | 264 |
| Utwory wokally-instrumentalne . . . . .                                | 265 |
| Utwory instrumentalne . . . . .                                        | 271 |
| Muzyka polskiego baroku . . . . .                                      | 275 |
| Główne zagadnienia — uwarunkowania historyczne, ośrodki, organizacja   |     |
| życia muzycznego, styl dawny i nowy . . . . .                          | 275 |
| Twórczość wokally-instrumentalna . . . . .                             | 278 |
| Twórczość instrumentalna . . . . .                                     | 288 |

## PRZEŁOM BAROKU I KLASYCYZMU

|                                                       |     |
|-------------------------------------------------------|-----|
| Specyficzne przemiany stylistyczne . . . . .          | 293 |
| Twórczość operowa . . . . .                           | 295 |
| Muzyka klawesynistów francuskich . . . . .            | 298 |
| Klawesynowa twórczość Domenica Scarlattiego . . . . . | 301 |
| Twórczość synów Johanna Sebastiana Bacha . . . . .    | 303 |
| Szkoły przedklasyczne . . . . .                       | 305 |

## KLASYCYZM

|                                                            |     |
|------------------------------------------------------------|-----|
| Założenia estetyczne i cechy klasycyzmu w muzyce . . . . . | 311 |
| Reforma operowa Christopha Willibalda Glucka . . . . .     | 319 |
| Klasycy wiedeńscy . . . . .                                | 322 |
| Muzyka instrumentalna . . . . .                            | 326 |
| Symfonia . . . . .                                         | 327 |
| Gatunki kameralne . . . . .                                | 340 |
| Koncert instrumentalny . . . . .                           | 345 |
| Sonata fortepianowa . . . . .                              | 351 |
| Temat z wariacjami i technika wariacyjna . . . . .         | 356 |
| Muzyka wokally-instrumentalna . . . . .                    | 358 |

|                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Kompozytorzy współcześni klasykom wiedeńskim . . . . .                       | 368 |
| Klasycyzm w muzyce polskiej . . . . .                                        | 371 |
| Warunki życia muzycznego w Polsce w 2. połowie XVIII wieku . . . . .         | 371 |
| Muzyka sceniczna . . . . .                                                   | 374 |
| Muzyka religijna . . . . .                                                   | 381 |
| Pieśni i kantaty świeckie . . . . .                                          | 387 |
| Muzyka instrumentalna . . . . .                                              | 391 |
| Szkolnictwo w Polsce w 2. połowie XVIII i na początku XIX wieku . . . . .    | 395 |
| Polska kultura muzyczna w początkach XIX wieku. U progu romantyzmu . . . . . | 396 |
| Józef Elsner, Karol Kurpiński . . . . .                                      | 397 |
| Inni kompozytorzy . . . . .                                                  | 404 |

## ROMANTYZM

|                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----|
| Romantyzm w sztuce XIX wieku . . . . .                                      | 411 |
| Cechy warsztatu kompozytorskiego. Harmonika i instrumentacja . . . . .      | 419 |
| Fazy rozwoju muzyki w XIX wieku. Różnorodność muzyki romantycznej . . . . . | 423 |
| Kompozytorzy XIX wieku . . . . .                                            | 425 |
| Formy i gatunki solowe w romantyzmie . . . . .                              | 430 |
| Pieśń solowa z towarzyszeniem fortepianu . . . . .                          | 430 |
| Miniatura instrumentalna . . . . .                                          | 438 |
| Sonata. Wielkie formy solowe . . . . .                                      | 447 |
| Muzyka kameralna . . . . .                                                  | 450 |
| Twórczość orkiestrowa . . . . .                                             | 452 |
| Kontynuacja tradycji klasycznych w symfonii . . . . .                       | 453 |
| Programowa muzyka symfoniczna . . . . .                                     | 458 |
| Koncert instrumentalny i inne formy solowe z udziałem orkiestry . . . . .   | 464 |
| Opera i inne formy sceniczne . . . . .                                      | 470 |
| Ogólna charakterystyka . . . . .                                            | 470 |
| Francja . . . . .                                                           | 474 |
| Włochy . . . . .                                                            | 476 |
| Niemcy . . . . .                                                            | 479 |
| Dramat muzyczny Wagnera i idea <i>Gesamtkunstwerk</i> . . . . .             | 480 |
| Kraje słowiańskie . . . . .                                                 | 485 |
| Wielkie formy wokально-instrumentalne . . . . .                             | 487 |
| Oblicze muzyki w ostatnich dekadach XIX wieku . . . . .                     | 489 |
| Romantyzm w muzyce polskiej . . . . .                                       | 493 |
| Warunki życia muzycznego w Polsce w XIX wieku . . . . .                     | 493 |
| Fryderyk Chopin . . . . .                                                   | 495 |
| Polscy twórcy romantyczni w 1. połowie XIX wieku . . . . .                  | 512 |
| Stanisław Moniuszko . . . . .                                               | 513 |
| Wiolinistyka w twórczości Henryka Wieniawskiego . . . . .                   | 521 |
| Dwutorowość rozwoju muzyki polskiej w 2. połowie XIX wieku . . . . .        | 525 |
| Kompozytorzy Młodej Polski . . . . .                                        | 532 |

## XX WIEK

|                         |     |
|-------------------------|-----|
| Uwagi ogólne . . . . .  | 541 |
| Impresjonizm . . . . .  | 544 |
| Ekspresjonizm . . . . . | 556 |

|                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Dodekafonia . . . . .                                                                           | 563 |
| Syntezy stylistyczne po I wojnie światowej . . . . .                                            | 571 |
| Muzyka w Europie . . . . .                                                                      | 571 |
| Igor Strawiński . . . . .                                                                       | 571 |
| Kompozytorzy francuscy . . . . .                                                                | 574 |
| Kompozytorzy włoscy . . . . .                                                                   | 579 |
| Kompozytorzy niemieccy . . . . .                                                                | 580 |
| Béla Bartók . . . . .                                                                           | 583 |
| Kompozytorzy czescy . . . . .                                                                   | 587 |
| Siergiej Prokofiew i inni twórcy rosyjscy . . . . .                                             | 589 |
| Muzyka angielska . . . . .                                                                      | 592 |
| Muzyka amerykańska . . . . .                                                                    | 594 |
| Olivier Messiaen i jego uczniowie. Serializm i aleatoryzm . . . . .                             | 601 |
| Muzyka wykorzystująca nowe technologie produkowania i nagrywania efektów akustycznych . . . . . | 614 |
| Zmierzch partytury? . . . . .                                                                   | 618 |
| Postmodernizm . . . . .                                                                         | 622 |
| Muzyka polska . . . . .                                                                         | 625 |
| Karol Szymanowski . . . . .                                                                     | 626 |
| Muzyka polska w latach międzywojennych . . . . .                                                | 634 |
| W kręgu dawnych tradycji . . . . .                                                              | 635 |
| Nowe kierunki . . . . .                                                                         | 637 |
| Muzyka polska w czasie II wojny światowej i w pierwszych latach po wojnie . . . . .             | 640 |
| Muzyka polska po 1956 roku . . . . .                                                            | 645 |
| Grażyna Bacewicz . . . . .                                                                      | 646 |
| Witold Lutosławski . . . . .                                                                    | 648 |
| Kazimierz Serocki . . . . .                                                                     | 651 |
| Tadeusz Baird . . . . .                                                                         | 654 |
| Włodzimierz Kotoński . . . . .                                                                  | 656 |
| Krzysztof Penderecki . . . . .                                                                  | 658 |
| Wojciech Kilar . . . . .                                                                        | 661 |
| Henryk Mikołaj Górecki . . . . .                                                                | 663 |
| Bogusław Schaeffer . . . . .                                                                    | 665 |
| Inni twórcy . . . . .                                                                           | 667 |
| Kompozytorzy polscy na emigracji . . . . .                                                      | 670 |
| Epilog . . . . .                                                                                | 674 |
| Bibliografia . . . . .                                                                          | 676 |
| Indeks osób . . . . .                                                                           | 681 |